

Cursuri universitare

ANA ALINA IONESCU DUMITRACHE

DREPT PENAL. PARTEA SPECIALĂ
Infrațiuni contra persoanei. Infrațiuni contra patrimoniului

CURS UNIVERSITAR

Cuprins

TITLUL I. INFRAȚIUNI CONTRA PERSOANEI (ART. 188-227)	5
Aspecte comune categoriei infracțiunilor contra persoanei	5
CAPITOLUL I. INFRAȚIUNI CONTRA VIETII	16
Omorul	16
Omorul calificat	25
Uciderea la cererea victimei.....	39
Determinarea sau înlesnirea sinuciderii	44
Uciderea din culpă.....	49
CAPITOLUL II. INFRAȚIUNI CONTRA INTEGRITĂȚII CORPORALE SAU SĂNĂTĂȚII	57
Considerații generale privind infracțiunile contra integrității corporale și sănătății persoanei	57
Lovirea sau alte violențe	59
Vătămarea corporală	69
Lovirile sau vătămarile cauzatoare de moarte.....	78
Vătămarea corporală din culpă.....	83
Relele tratamente aplicate minorului.....	88
Încăierarea	91
CAPITOLUL III. INFRAȚIUNI SĂVÂRȘITE ASUPRA UNUI MEMBRU DE FAMILIE	96
Violența în familie.....	96
Uciderea sau vătămarea nou-născutului săvârșită de către mamă.....	99
CAPITOLUL IV. AGRESIUNI ASUPRA FĂTULUI	103
Înteruperea cursului sarcinii.....	103
Vătămarea fătului	106
CAPITOLUL V. INFRAȚIUNI PRIVIND OBLIGAȚIA DE ASISTENȚĂ A CELOR ÎN PRIMEJDIE	111
Lăsarea fără ajutor a unei persoane aflate în dificultate	111
Împiedicarea ajutorului	114
CAPITOLUL VI. INFRAȚIUNI CONTRA LIBERTĂȚII PERSOANEI	117
Lipsirea de libertate în mod ilegal.....	117
Amenințarea	122
Șantajul.....	126
Hărțuirea.....	132

CAPITOLUL VII. TRAFICUL ȘI EXPLOATAREA PERSOANELOR

VULNERABILE	139
Sclavia	139
Traficul de persoane	141
Traficul de minori.....	146
Supunerea la muncă forțată sau obligatorie.....	150
Proxenetismul.....	153
Exploatarea cerșetoriei	159
Folosirea unui minor în scop de cerșetorie.....	163
Folosirea serviciilor unei persoane exploatate	166
Folosirea prostituției infantile	168

CAPITOLUL VIII. INFRAȚIUNI CONTRA LIBERTĂȚII

ȘI INTEGRITĂȚII SEXUALE	170
Violul.....	170
Violul săvârșit asupra unui minor	179
Agresiunea sexuală.....	186
Agresiunea sexuală săvârșită asupra unui minor.....	193
Determinarea sau înlesnirea întreținerii de acte sexuale sau de natură sexuală între minori.....	200
Actul sexual cu un minor – ABROGAT	203
Coruperea sexuală a minorilor	207
Racolarea minorilor în scopuri sexuale	210
Hărțuirea sexuală.....	213

CAPITOLUL IX. INFRAȚIUNI CE ADUC ATINGERE DOMICILIULUI

ȘI VIEȚII PRIVATE	216
Violarea de domiciliu	216
Violarea sediului profesional.....	221
Violarea vieții private.....	224
Divulgarea secretului profesional.....	230

TITLUL II. INFRAȚIUNI CONTRA PATRIMONIULUI

CAPITOLUL I. FURTUL	235
Furtul calificat	238
Furtul în scop de folosință.....	247
Plângerea prealabilă și împăcarea	251

CAPITOLUL II. TÂLHĂRIA ȘI PIRATERIA	253
Tâlhăria.....	253
Tâlhăria calificată	259
Pirateria	268

CAPITOLUL III. INFRAȚIUNI CONTRA PATRIMONIULUI PRIN NESOCOTIREA ÎNCREDERII (ART. 238 – ART. 248)	272
Abuzul de încredere	272
Abuzul de încredere prin fraudarea creditorilor	277
Bancruta simplă.....	281
Bancruta frauduloasă.....	284
Gestiunea frauduloasă	288
Înșelăciunea.....	293
Înșelăciunea privind asigurările	298
Deturnarea licitațiilor publice.....	301
Exploatarea patrimonială a unei persoane vulnerabile.....	305
CAPITOLUL IV. FRAUDE COMISE PRIN SISTEME INFORMATICE ȘI MIJLOACE DE PLATĂ ELECTRONICE (ART. 249-ART. 252)	309
Frauda informatică	309
Efectuarea de operațiuni financiare în mod fraudulos.....	315
Acceptarea operațiunilor financiare efectuate în mod fraudulos.....	319
CAPITOLUL V. DISTRUGEREA ȘI TULBURAREA DE POSESIE	322
Distrugerea	322
Distrugerea calificată	327
Distrugerea din culpă	327
Tulburarea de posesie.....	329
BIBLIOGRAFIE	333

ANA ALINA IONESCU DUMITRACHE

DREPT PENAL. PARTEA SPECIALĂ
Infrațiuni contra persoanei. Infrațiuni
contra patrimoniului

CURS UNIVERSITAR

Universul Juridic

București

-2024-

TITLUL I

INFRAȚIUNI CONTRA PERSOANEI (ART. 188-227)

Aspecte comune categoriei infracțiunilor contra persoanei

Viața, sănătatea, integritatea corporală, libertatea fizică, psihică, integritatea și libertatea sexuală, viața privată reprezintă valori fundamentale ale persoanei, protejate de normele dreptului penal, prin incriminarea faptelor care aduc atingere acestor valori protejate de Constituția României¹.

Astfel, având în vedere importanța acestor valori, atribute fundamentale ale omului, Codul penal român reglementează în Titlul I – Infracțiuni contra persoanei, în cuprinsul a 9 capitole, 40 de infracțiuni prin care se aduce atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei, menționate anterior².

Capitolele primului Titlu al Codului penal sunt structurate astfel:

- Infracțiuni contra vieții (art. 188-192);
- Infracțiuni contra integrității corporale sau sănătății (193-198);
- Infracțiuni săvârșite asupra unui membru de familie (art. 199-200);
- Agresiuni asupra fătului (art. 201-202);
- Infracțiuni privind obligația de asistență a celor în primejdie (art. 203-204);
- Infracțiuni contra libertății persoanei (art. 205-208);
- Traficul și exploatarea persoanelor vulnerabile (art. 209-217);
- Infracțiuni contra libertății și integrității sexuale (art. 218-223);
- Infracțiuni ce aduc atingere domiciliului și vieții private (art. 224-227).

Observăm, în această sistematizare a capitolelor Titlului I al Codului penal, faptul că primele infracțiuni reglementate sunt cele contra vieții, apoi cele contra integrității corporale și până la cele îndreptate împotriva integrității domiciliului și vieții private, ceea ce relevă o ierarhie realizată de legiuitorul penal bazată pe importanța acestor valori pentru ființa umană³.

I. Condiții preexistente

1. Obiectul juridic principal sau generic este reprezentat de relațiile sociale privitoare la protecția persoanei prin apărarea atributelor sale fundamentale – viața, sănătatea,

¹ Constituția României reglementează drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei, valori protejate prin incriminarea în Codul penal a faptelor îndreptate împotriva persoanei. Exemplificăm: art. 22 – Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică; art. 23 Libertatea individuală; art. 26 – Viața intimă, familială și privată, art. 27 – Inviolabilitatea domiciliului, art. 28 – Secretul corespondenței etc.

² Tudorel Toader, *Drept penal român. Partea specială*, Vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2019, p. 21; Vasile Dobrinou, Ilie Pascu, Mihai Adrian Hotca, Ioan Chiș, Mirela Gorunescu, Costică Păun, Maxim Dobrinou, Norel Neagu, Mircea Constantin Sinescu, *Noul Cod penal comentat. Partea specială*, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 18; Alexandru Boroi, *Drept penal. Partea specială*, ed. 3, Ed. C.H. Beck, București, 2016, p. 21.

³ A se vedea Valerian Cioclei, *Drept penal. Partea specială I. Infracțiuni contra persoanei și infracțiuni contra patrimoniului*, Ed. C.H. Beck, București, 2019, p. 1. Autorul menționează o ierarhie relativă a atributelor fundamentale ale persoanei.

integritatea fizică și psihică, libertatea, viața privată etc. Așadar, prin incriminarea faptelor îndreptate împotriva persoanei, legiuitorul penal asigură protecția acestor drepturi și libertăți fundamentale.

Remarcăm faptul că în cazul infracțiunilor contra persoanei există situații în care se schimbă prioritatea protecției penale a valorilor sociale menționate în sensul că, de exemplu, primordial vor fi protejate relațiile sociale privitoare, de exemplu, la libertatea de deplasare a persoanei și adiacent sănătatea sau viața persoanei (cazul variantelor agravate ale art. 205 C. pen. – *lipsirea de libertate în mod ilegal*), în principal relațiile sociale patrimoniale și secundar viața sau integritatea corporală a persoanei (art. 233 C. pen. – *tâlhăria*), în principal libertatea sexuală a persoanei și subsidiar viața, integritatea corporală sau sănătatea persoanei (în cazul infracțiunii de *viol* prevăzută de art. 218 C. pen. atunci când infracțiunea este săvârșită prin constrângere, viol săvârșit asupra unui minor – art. 218¹ C. pen.).

Așadar, infracțiunile analizate pot avea și **obiect juridic secundar** care diferă în funcție de celelalte atribute fundamentale ale persoanei care sunt puse în pericol prin săvârșirea infracțiunilor din acest titlu. Exemplificăm în acest sens cazul infracțiunii de *relele tratamente aplicate minorului* – art. 197 C. pen. al cărei obiect juridic principal constă în relațiile sociale privitoare la integritatea fizică și sănătatea minorului, iar obiectul juridic secundar vizează relațiile sociale privitoare la obligația părinților sau a reprezentanților legali ai minorului care îl au în grijă, de a-i acorda posibilitatea unei evoluții psihice și unei dezvoltări fizice firești. În același sens, exemplificăm și cazul infracțiunii prevăzute la art. 198 C. pen. – *încăierarea* al cărei obiect juridic principal se referă la protecția atributelor fundamentale ale persoanei (viața, sănătatea, integritatea corporală), iar obiectul juridic secundar vizează ocrotirea ordinii și liniștii publice.

2. Obiectul material

Majoritatea infracțiunilor contra persoanei au **obiect material** care constă în **corpul persoanei în viață** (corpul minorului, corpul copilului nou-născut, corpul unui membru al familiei, corpul femeii însărcinate, corpul fătului, corpul persoanei aflate în primejdie sau a celei aflate într-o situație de pericol, corpul persoanei lipsită de libertate, corpul persoanei traficate, corpul persoanei violate etc.) asupra căruia se materializează activitatea infracțională (omor, omor calificat, uciderea la cererea victimei, lovirea sau alte violențe, relele tratamente aplicate minorului, agresiuni asupra fătului, întreruperea cursului sarcinii, vătămarea fătului, infracțiuni privind obligația de asistență a celor în primejdie, sclavia – dacă suntem în prezența unei constrângeri fizice, traficul de persoane – dacă suntem în prezența unei constrângeri fizice, traficul de minori, supunerea la muncă forțată sau obligatorie, proxenetismul și exploatarea cerșetoriei când există constrângere fizică, folosirea unui minor în scop de cerșetorie, folosirea serviciilor unei persoane exploatate, folosirea prostituției infantile, violul, agresiunea sexuală și actul sexual cu un minor.

Există și infracțiuni din categoria celor îndreptate împotriva persoanei **care sunt lipsite de obiect material** deoarece obiectul protecției juridice constă într-un drept subiectiv care nu poate fi materializat (amenințarea, șantajul – în cazul în care constrângerea nu este realizată prin constrângere fizică, hărțuirea, coruperea sexuală a minorilor – în cazul în care actele obscene nu se exercită direct asupra corpului minorului, racolarea minorilor în scopuri sexuale, hărțuirea sexuală, violarea de domiciliu, violarea sediului profesional, violarea vieții private, divulgarea secretului profesional).

3. Subiecții infracțiunii și participația penală

3.1. Subiectul activ al infracțiunilor contra persoanei poate fi, de regulă, orice persoană dar există infracțiuni în cazul cărora subiectul activ trebuie să aibă o anumită calitate, fiind circumstanțiat sau infracțiuni în cazul cărora calitatea specială a subiectului activ determină încadrarea faptei într-una din variantele agravate. Astfel, în cazul infracțiunii de **ucidere din culpă**, dacă subiectul activ exercită, la momentul săvârșirii faptei, o profesie sau meserie sau efectua o anumită activitate reglementată de lege, uciderea din culpă se va încadra într-una din variantele agravate prevăzute de art. 192 alin. (2); în cazul infracțiunii de **relele tratamente aplicate minorului** – art. 197 C. pen., subiectul activ nu poate fi decât părintele sau orice persoană care are în grijă minorul; în cazul **infracțiunilor săvârșite asupra unui membru de familie**, subiectul activ trebuie să aibă calitatea de membru de familie în raport cu victima; în cazul infracțiunilor de trafic și exploatarea persoanelor vulnerabile dacă subiectul activ are o anumită calitate – funcționar public, în cazul infracțiunilor de **trafic de persoane și trafic de minori**, părintele, tutorele sau curatorul în cazul infracțiunii de exploatare a cerșetoriei – se va reține o variantă agravată a infracțiunii; subiectul activ în cazul variantei agravate a **infracțiunii de exploatarea cerșetoriei** este părintele, tutorele, curatorul sau persoana care are în grijă persoana care cerșește; în cazul infracțiunii de racolarea minorilor în scopuri sexuale, subiectul activ este o persoană majoră; subiectul activ în cazul violului asupra unui minor trebuie să fie, în anumite circumstanțe, major, să depășească vârsta minorului cu 5 ani sau să fie membru de familie cu minorul sau să aibă în îngrijire, ocrotire, educare, pază sau tratament minorul; în cazul infracțiunii de hărțuire sexuală, subiectul activ trebuie să se afle într-o anumită relație de muncă sau similară cu victima la momentul săvârșirii faptei; în cazul infracțiunii de divulgarea secretului profesional, subiectul activ este doar persoana care intră în posesia unor date sau informații confidențiale datorită profesiei sau funcției (funcționar public, medic, avocat, notar etc.)⁴.

Participația penală (coautorat, instigare, complicitate) este posibilă în majoritatea infracțiunilor din acest Titlu, cu excepția infracțiunilor care au autor circumstanțiat unic, un autor căruia îi revine o obligație personală (coautoratul nu este posibil la infracțiunile de ucidere a nou-născutului săvârșită de către mamă, divulgarea secretului profesional) sau a infracțiunilor săvârșite prin viu grai – amenințare.

În cazul infracțiunilor săvârșite din culpă – uciderea din culpă și vătămarea corporală din culpă, este posibilă participația improprie prevăzută de art. 52 alin. (2) C. pen.: *cei care au instigat sau au ajutat cu intenție la comiterea faptei, vor răspunde pentru instigare sau complicitate la omor, iar autorul pentru ucidere din culpă*. În cazul în care uciderea a fost rezultatul culpei comune a mai multor persoane, fiecare persoană va răspunde pentru ucidere din culpă⁵.

În cazul infracțiunilor care au subiecți activi calificați, pentru existența coautoratului este necesar ca, la momentul săvârșirii faptei, fiecare autor să aibă calitatea cerută de textul legal.

În cazul infracțiunii de încăierare, este cerută condiția pluralității naturale sau ocazionale a subiecților activi.

⁴ Tudorel Toader, *op. cit.*, p. 22, p. 155; Valerian Cioclei, *op. cit.*, p. 150, p. 215, p. 218.

⁵ *Idem*, *op. cit.*, p. 23; *idem*, *op. cit.*, p. 48.